

VSD PAŽYMA

apie R.Pakso aplinkos ryšius su tarptautiniais nusikaltėliais

1. Pastebimas agresyvus Rusijos stambaus kapitalo skverbimasis į strategiškai svarbius Lietuvos elektros energetikos, dujų, naftos, transporto sektorius. Aktyvus domėjimasis galimybe investuoti Lietuvoje yra sietinas su Lietuvos greitu stojimu į NATO ir ES. Dalį Rusijos investicijų vertintume kaip siekimą legalizuotis ir išeiti į Vakarų rinkas.

2. VSD disponuoja informacija apie tarptautinių organizuotų nusikalstamų struktūrų skverbimąsi į Lietuvą, kuris taip pat gali būti siejamas su Lietuvos įsijungimu į europines bei transatlantines struktūras. Siekdamas užsitikrinti palaikymą bei įgyvendinti savo tikslus Lietuvoje, nusikalstamos grupuotės ieško kontaktų aukščiausiuose Lietuvos valdžios sluoksniuose.

3. VSD surinkta informacija leidžia teigti, kad Lietuva panaudojama kaip trečioji šalis ginklų, neplatinamų bei dvigubo panaudojimo medžiagų prekybai ir platinimui.

4. Lietuva taip pat yra panaudojama kaip trečioji šalis, vykdant neteisėtas finansines operacijas (kontrabanda, pinigų plovimas) tarptautiniam terorizmui finansuoti.

Pastaruoju metu išryškėjusios negatyvios tendencijos kelia tiesioginę grėsmę Lietuvos valstybės prestižui bei nacionaliniam saugumui. Įvertinus Valstybės saugumo departamento disponuojama informaciją, ypatingą nerimą kelia tai, kad, priimant sprendimus strategiškai svarbiais šalies ekonomikai klausimais, minėtus sprendimus stengiasi įtakoti ne aukščiausios valstybės pareigūnai, bet interesų grupės bei šešėliniai finansinių grupuočių lyderiai.

NATO šalių specialiosios tarnybos bei šių šalių atsakingi pareigūnai disponuoja informacija apie tai, kad Lietuva panaudojama kaip trečioji valstybė ginklų kontrabandai, pažeidžiant embargo režimą šalims, remiančioms tarptautinį terorizmą.

Minėti faktai kenkia Lietuvos valstybės prestižui. NATO šalių specialiosios tarnybos, bendradarbiaujančios su Valstybės saugumo departamentu, reikalauja imtis prevencinių priemonių ginklų bei neplatinamų medžiagų kontrabandos bei pinigų plovimo problemoms spręsti.

Paskutiniu metu pastebimas ypač aktyvus neaiškios kilmės užsienio kapitalo skverbimasis į Lietuvą. Strategiškai svarbių Lietuvos ūkio objektų privatizavimu domisi asmenys, tiesiogiai susiję su Rusijos specialiosiomis tarnybomis bei tarptautiniais nusikalstamais susivienijimais.

Pažymėtini Čekijos Respublikoje registruotos kompanijos "Falkon Capital a.s.", kuri yra tiesiogiai siejama su tarptautinio terorizmo finansavimu, ketinimai dalyvauti AB "Mažeikių elektrinė" privatizavime.

Valstybės saugumo departamentas disponuoja informacija apie Prancūzijos specialiosioms tarnyboms žinomo šios šalies piliečio Alexandre Rene Garese, turinčio tiesioginį ryšį su Lužnikų grupuote (Rusija), bandymus aktyviai dalyvauti Skirstomųjų tinklų privatizavime. Ypatingai aktyviai Lietuvos teritorijoje veikia asociacija "XXI amžius", kuri yra tiesiogiai susijusi su Rusijos bei tarptautiniais nusikalstamais susivienijimais. Faktinis asociacijos vadovas RF pilietis Anzori Aksentiev palaiko kontaktus su Lietuvos nusikalstamų grupuočių atstovais bei siekia užmegzti ryšius su aukštais Lietuvos valstybės pareigūnais.

Lietuvos nacionalinio saugumo bei valstybės prestižo požiūriu ypatingai rimta problema yra tai, kad Lietuva yra tapusi trečiaja šalimi, vykdant strateginių bei dvigubos paskirties prekių tiekimą šalims, kurioms yra nustatytas ES ir JT taikomas ginklų bei su jais susijusių prekių embargas. Dvigubos paskirties bei karinių prekių eksportas per Lietuvą yra tapęs rimta valstybės problema.

Remdamiesi Valstybės saugumo departamento disponuojama informacija, atkreipiame ypatingą dėmesį į tai, kad LR valstybinė siena su RF Kaliningrado sritimi, kuri ateityje taps išorine ES ir NATO valstybių siena, yra saugoma nepakankamai ir todėl yra lengvai pažeidžiama.

Lietuvoje veikia gerai organizuotos nusikalstamos grupuotės, užsiimančios itin stambaus masto kontrabanda, kurios, siekdamos užtikrinti saugų kontrabandinių prekių gabenimą per LR sieną, naudojami korupciniais ryšiais. Šių grupuočių veiklą koordinuoja A.Gribojedov (GRYBAS), A.Abarius, M.Žukauskas. Valstybės saugumo departamentas disponuoja informacija apie VSAT bei muitinės tarnybų aukštą korupcijos lygį, kadangi stambios kontrabandos siuntos negabenamos be muitinės ir VSAT pareigūnų žinios.

Pagal turimą operatyvinę informaciją, VSD žinomi VSAT pareigūnai per trečiuosius asmenis palaiko ryšius su aukščiau minėtais asmenimis, tiesiogiai susijusiais su nusikalstamais susivienijimais.

Kontrabandos gabenimas dažniausiai yra derinamas su RF Kaliningrado srities pasienio tarnyba, kuri yra RF FST (Federalinė saugumo tarnyba) sudėtinė dalis, todėl tikėtina, kad kai kurie LR piliečiai, tame tarpe ir pareigūnai, užsiimantys kontrabandos gabenimu, gali būti įtakojami Rusijos specialiųjų tarnybų ir vykdyti priešiškus veiksmus LR atžvilgiu.

Asociacija "XXI amžius"

VSD disponuoja informacija apie asociacijos "XXI amžius" interesus Lietuvoje.

JAV specialiųjų tarnybų duomenimis, asociacijos "XXI amžius" vadovai užsiima neteisėta veikla: naudojimas korupcinėmis schemomis, turto prievartavimas, narkotikų bei ginklų prekyba, sukčiavimas išduodant vizas, taip pat dokumentų padirbinėjimas.

1994 metais asociacijos "XXI amžius" faktinis vadovas RF pilietis Anzori Aksentiev (iki 2001 10 - Anzori Aksentiev Kikalishvili) dėl ryšių su Rusijos nusikalstamomis struktūromis buvo ištrauktas į asmenų, kuriems yra uždrausta įvažiuoti į JAV, sąrašus.

VSD surinko operatyvinę informaciją apie A.Aksentiev ketinimus gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje.

A.Aksentiev reguliariai lankosi Lietuvos respublikoje. Lietuvoje taip pat yra lankęsis A.Aksentiev partneris Shevale Nusuev.

Mūsų žiniomis, A.Aksentiev per trečiuosius asmenis supirkinėja Lietuvoje nekilnojamąjį turtą. Šiuo metu VSD atlieka tyrimą dėl galimų asociacijos "XXI amžius" investicijų į stambių nekilnojamojo turto objektų statybą ir pirkimą Lietuvoje. Nustatyta, kad pastaraisiais metais A.Aksentiev per artimus gimines Vilniuje įsigijo šiuos nekilnojamojo turto objektus: keturi butai Žvėryne, Pušų g. 2, kurie buvo nupirkti A.Aksentiev dukros LR pilietės Anastasijos Timofejevos ir A.Aksentiev motinos RF pilietės Gogolos Kikalishvili vardu; A.Timofejevos bei jos motinos LR pilietės Marinos Timofejevos vardu nupirkti trys sklypai ir namas Nemenčinės pl. Sodų bendrijoje "Lakštingala" (jame gyvena M.Timofejeva su dukra); A.Timofejevos vardu įsigytas sklypas Nemenčinės pl. 166, kuriame buvo pradėta namo statyba.

Paskutiniai A.Aksentiev vizitai Lietuvoje buvo užfiksuoti 2003 08 08 - 09 02 ir 2003 09 26 - 10 04. A.Aksentiev lankantis Lietuvoje, VSD užfiksavo A.Aksentiev kontaktus su tarptautinių nusikalstamų susivienijimų atstovais bei su jais susijusiais asmenimis: Alimazhan Tokhtakhunov (TAIVANČIKAS), Shevale Nusuev (DIDYSIS ŠEVALJE), Josif Kobzon, Pavel Bure.

Vizitų į Lietuvą metu A.Aksentiev palaiko kontaktus su Lietuvos nusikalstamų grupuočių atstovais bei siekia užmegzti kontaktus su aukštais Lietuvos valstybės pareigūnais, pasinaudodamas ryšiais su piliete R.Smailyte, kuri atlieka LR Prezidento patarėjo nacionalinio saugumo klausimais R.Ačo pavedimus.

Pagal turimą operatyvinę informaciją, A.Aksentiev priklausančiame bute Pušų g. 2 kartu su R.Smailyte yra lankęsi šie LR valstybės pareigūnai: LR Prezidento patarėjas R.Ačas, VSAT vadas A.Songaila, Pagėgių meras K.Komskis.

Užfiksuota, kad pastarieji du pareigūnai yra nakvoję šiame bute. A.Songaila ir LR Seimo narys E.Skarbalius palaiko ryšius su A.Aksentiev sugyventine M.Timofejeva. E.Skarbalius lankosi pas M.Timofejevą name Nemenčinės pl. SB "Lakštingala". Paskutinį kartą E.Skarbalius lankėsi pas M.Timofejevą 2003 10 12.

Pagal turimą operatyvinę informaciją, A.Aksentiev bei jam artimi asmenys bei verslo partneriai naudojami VSAT vadovybės paslaugomis. VSD žiniomis, A.Aksentiev biznio partnerė Kaliningrade L.Bastienė per R.Smilytę kreipėsi į VSAT vadovybę dėl galimybės RF piliečiui Acmed Dzamikhov, turinčiam tranzitinę LR vizą, nelegaliai būti Lietuvoje. To pasėkoje A.Dzamikhov, prabuvęs Lietuvoje savaite, 2003 07 18 nelegaliai kirto LR valstybinę sieną.

Be to, per VSAT vadovybę yra tvarkomi artimo M.Timofejevos draugo R.Kulnio įdarbinimo VSAT sistemoje reikalai. Mūsų žiniomis, VSAT vadovybei buvo perduoti R.Kulnio dokumentai, ir šiuo metu yra laukiama palankaus momento R.Kulniui pasienyje įdarbinti. Mūsų žiniomis, A.Aksentiev prašymu R.Smilytė yra apsiėmusi per ryšius LR Prezidentūroje sutvarkyti leidimo laikinai gyventi LR išdavimo A.Aksentiev klausimą. Pagal turimą operatyvinę informaciją, šis A.Aksentiev pageidavimas turėtų būti įgyvendinamas iškart po VSD vadovybės pakeitimo. Tikimasi, jog, pakeitus VSD generalinį direktorių, A.Aksentiev legalizavimosi Lietuvoje problema bus išspręsta gana sklandžiai.

Buvo nustatyti A.Aksentiev ryšiai su Lietuvos nusikalstamų grupuočių atstovais bei su jais susijusiais asmenimis:

- V.Jakučiu, L.Bastiene, B.Mazuch, kurie yra A.Aksentiev biznio partneriai Kaliningrado srityje;
- Satumu Dubininku (ŠATAS), kuris yra A.Aksentiev biznio partneris;
- Andrėj Gribojedov (GRIBAS), vienu iš buvusių "Vilniaus brigados" lyderių, šiuo metu priskiriamu nusikalstamai "Delfinų" grupei, kuriam R.Smilytė tarpininkauja užmezgant ryšius su valstybės pareigūnais;
- Tris kartus teistu kontroversiškai vertinamu verslininku Vladu Laurinavičiumi (LAURYTĖ).

Holdingas "AVIABALTIKA"

2003 05 22 Maskvoje su holdingo "AVIABALTIKA" veikla susijusios Sudane registruotos kompanijos "HELILIFT CO.LTD" atstovas "AVIABALTIKA" darbuotojas LR pilietis Gintautas Barauskas ir Sudano ambasados Maskvoje karo laivyno ir oro pajėgų atašė Dafalla Khamis Ali pasirašė sutartį Nr. 01/SAF2003 dėl kovinių bei kitų karinės paskirties sraigtasparnių detalių tiekimo Sudano Respublikos gynybos ministerijai.

Minėta sutartimi buvo pažeistas ES embargo režimas dėl ginkluotės ir jos komponentų tiekimo Sudanui.

Pagal VSD turimą informaciją, holdingo "AVIABALTIKA" prezidentas RF ir LR pilietis Jurij Borisov palaiko ryšius su LR Prezidento patarėju R.Aču. Pagal turimą operatyvinę informaciją, minėti kontaktai yra įgavę sisteminį pobūdį. Kontaktai tarp R.Ačo ir J.Borisov yra palaikomi per trečiuosius asmenis.

VSD buvo užfiksuoti faktai, kuomet J.Borisov, siekdamas sustiprinti savo įtaką LR Prezidentūroje, perdavinėjo informaciją apie Prezidentūros problemas bei šioje institucijoje vykstančius procesus Rusijos kompanijos "ALMAX" specialistams. Siekiant sustiprinti savo įtaką, buvo bandoma sukompromituoti kitus LR Prezidento aplinkos asmenis.

VSD gavo informaciją apie tai, kad 2003 03 J.Borisov savo verslo partnerių aplinkoje gyrėsi gavęs "stogą" už atsisakymą užimti LR Prezidento patarėjo pareigas.

Nuo 2003 04 J.Borisov suaktyvino prekybinius santykius su Sudano Respublika, kuri yra priskiriama šalims, remiančioms tarptautinį terorizmą.

Atlikus sutarties Nr. 01/SAF2003 ekspertizę, buvo nustatyta, kad didelė dalis į sąrašą įtrauktų detalių yra skirta karinės (kovinės) paskirties rusiškiems sraigtasparniams MI-24,

kita dalis - dvigubos paskirties sraigtasparniams MI-17. Tokios paskirties detalių tiekimas Sudanui pažeidžia Europos Sąjungos Tarybos rezoliucijos 94/165/CFSP nuostatas.

VSD turi informacijos, kad, pasirašant minėtą sutartį su Sudano kariškiais, be G.Barausko, taip pat dalyvavo holdingui "AVIABALTIKA" priklausančios Rusijos gamyklos "SPARK" vadovas J.Morozovas, sutarties pasirašymo aplinkybes kontroliavo "AVIABALTIKA" komercijos direktorius V.Brazaitis.

Šios sutarties įgyvendinimas vyko slaptai, detalės galutiniam vartotojui turėjo būti pateiktos per trečią organizaciją:

1. "AVIABALTIKA" padalinio darbuotojas Lietuvoje G.Barauskas drauge su Sudano respublikos atstovybės karinio atašato darbuotojais Maskvoje organizavo sutarties pasirašymą.

2. "AVIABALTIKA" holdingo padalinys Rusijoje - sraigtasparnių remonto gamykla "SPARK" - pasirašė prekybinę sutartį dėl sraigtasparnių detalių tiekimo sudanui su "HELILIFT CO.LTD".

3. "HELILIFT CO.LTD" pasirašė sutartį su Sudano Gynybos ministerija (galutinis vartotojas). Civilinės paskirties sraigtasparnių įmonės neturi teisės prekiauti karinės (kovinės) paskirties sraigtasparnių MI-24 detalėmis. Prekyba minėtomis detalėmis yra griežtai kontroliuojama. Minėtos paskirties detalių prekyba gali būti nelegalios prekybos bei vagystės iš karinių Rusijos padalinių padarinys, toks jų tiekimas kitai valstybei gali būti vykdomas kontrabandos keliu.

Turima informacijos, kad apie minėtą J.Borisov vadovaujamo holdingo prekybą su Sudanu informaciją turi kelios į NATO šalių bloką įeinančių valstybių specialiosios tarnybos. VSD buvo informuota apie holdingo "AVIABALTIKA" darbuotojų bandymus organizuoti prekybinius ryšius tarp holdingo ir tuo metu S.Huseino valdomo Irako. Šiuo tikslu 2003 01 - 02 holdingo interesus Indijos regione atstovaujantis S.Sergejev bendravo su Irako diplomatinės atstovybės Delyje (Indija) pirmuoju sekretoriumi.

Siekiant nuslėpti tiesioginius prekybinius ryšius su Iraku, buvo rengiamasi prekes Irakui tiekti per Jungtinius Arabų Emyratus.

VSD žiniomis, šiuo metu J.Borisov svarsto galimybes per neįvardintą Sudano kompaniją įvežti į Iraką sraigtasparnį su įgula. Tačiau prieš tai norėtų išsiaiškinti galimą JAV reakciją į tokį veiksma.

Naudojantis R.Ačo vardu ir jam žinant, už atitinkamą atlygį sudaromos išskirtinės sąlygos privačių struktūrų verslui, taip pat siekiama įtakoti privatizavimo bei konkursų valstybės užsakymams gauti rezultatus (bendrovių "STUMBRAS", "ALITA" privatizavimas, AB "LIETUVOS ENERGIJA" konkursų rezultatų įtakojimas, bendrovės VITI protegavimas, bandymai įtakoti KAN konkursų eigą).

Mūsų žiniomis, R.Smalytė, pasinaudodama itin artimais ryšiais su Lietuvos automobilių kelių direkcijos viršininku V.Puodžiuku, "disponuoja" Kelių fondo lėšomis. Pastaruoju metu R.Smalytės iniciatyva Kelių fondo lėšos buvo skirtos VSAT Lazdijų rinktinei, V.Malinauskui (UAB "HESONA"), Pagėgių savivaldybei. Žadama atitinkamą sumą pinigų skirti Kauno miesto savivaldybei, tokiu būdu patraukiant į savo pusę Kauno merą A.Garbaravičių ir užsitikrinant jo paramą, tvarkant reikalus Kaune.

Apie LR Prezidentūroje svarstomus klausimus yra informuojami suinteresuoti asmenys, tarp kurių ir asmenys, tiesiogiai susiję su nusikalstamu pasauliu (V.Jakutis, kt.).

Naudojamiesi įtaka, ryšiais bei artimomis pažintimis valstybės valdymo institucijose ir jėgos struktūrose: KAM, VRM, VSAT, - R.Ačas bei jam artimi asmenys tarpininkauja, taip pat už atitinkamą atlygį teikia paslaugas suinteresuotiems asmenims.

R.Smalytė, pasinaudodama artimais ryšiais su VSAT vadovybe, intensyviai naudojasi pasienio rinktinių vadų, ypač Lazdijų rinktinės vado A.Žymančiaus, paslaugomis bei tarpininkauja asmenims, susijusiems su asociacija "XXI amžius" (L.Bastienė, V.Laurinavičius, M.Timofejeva), kertant LR valstybinę sieną.

VSD yra žinomos R.Ačo ir R.Smilytės privačių interesų sferos (finansų sektorius, valstybės valdomų įmonių veikla, privačių įmonių protegavimas) bei bandymai įtakoti jose vykstančius procesus.

Dėl aukčiau įvardintų faktų R.Ačas ir R.Smilytė, per kurią yra palaikomi daugelis kompromituojanti pobūdį turinčių kontaktų, patenka į asmenų, kurie yra VSD ir NATO šalių specialiųjų tarnybų tyrimo objektas, spektrą. NATO šalių specialiąsias tarnybas domina R.Ačo veikla bei jo įtaka, priimant svarbius nacionalinio saugumo požiūriu sprendimus.

Dėl kompromituojančių ryšių LR Prezidento patarėjas R.Ačas yra pažeidžiamas, todėl, priimant sprendimus, susijusius su valstybės nacionaliniu saugumu, gali būti įtakojamas suinteresuotų asmenų.

Valstybės saugumo departamento generalinis direktorius

Mečys LAURINKUS

2003 10 31